
Социалната дейност на община Горна Джумая (из протоколите на Общинския съвет)

Кристина Попова

Изграждането на база данни за решенията на Общинския съвет в Горна Джумая улеснява достъпа до информация за текущата работа на съвета, както и проследяването на дискусиите по отделните страни от дейността на общината. Сред големия брой решения на Общинския съвет в Протоколните книги, базата данни прави възможно бързото намиране на онези, които отразяват отделна нейна дейност и могат да станат оправна точка за намирането и на съответните обсъждания в съвета. Така изпъква една от най-важните теми на обсъжданията в Общинския съвет, за която има обширна информация в протоколите: социалната дейност на общината.

В края на двадесетте години, както и през тридесетте години мястото на общините в областта на общественото подпомагане нараства, а съгласно Закона за общественото подпомагане от 1934 г. до голяма степен координацията на социалната дейност се съсредоточава в общините. Тази своя дейност общините извършват в рамките на съществуващото законодателство, но заедно с това те разполагат със значителна власт по отношение на правилниците, по които става подпомагането, както и при определянето на конкретните помощи в отделните случаи. През тридесетте години се разработват бюрократичните процедури и се засилва контролът при отпускането на помощи, критериите за признаването на бедност и достъпът до безплатни медицински услуги. Наред с това Общинският съвет решава десетки конкретни случаи, зад които стоят съдбите на горноджумайските общинари, които се обръщат с молби за помощ за учебни такси, опрощаване на данъци, безплатна акушерска помощ и т. н. Пред общинския съвет стои и въпросът кои групи от населението да се ползват от безплатна медицинс-

**Мария Канарчева като акушерка в амбулаторията в Горна Джумая-1938 г.
ДА-Благоевград, ЧП763**

ка помощ. Притиснати от ограничения на общинския бюджет, някои общински съветници са склонни да лишат от това право слугите и слугините – онези, които са „чуждият елемент” в града – в повечето случаи млади момичета и момчета, дошли от околните села. В крайна сметка тяхното право на безплатни прегледи се запазва.

В големите градове по това време непосредствената работа в областта на общественото подпомагане се поема от професионални социални работници – т. нар. социални съветнички. Те обикалят домовете на бедните, проверяват действителното им материално състояние и нужди и съставят социалната диагноза, която служи за база при решаването на отделните случаи. В по-малките градове до голяма степен това се прави от самите общински съветници. Така и в Горна Джумая общинските съветници са разпределени по участъци, където да проучват материалното състояние на бедните граждани.

Представените документи са малка част от протоколите на Общинския съвет, отнасящи се до общественото подпомагане. Те отразяват моменти от тези дискусии по социалната дейност и разпределянето на горноджумайските общински съветници по участъци за проверка на бедните, както и обсъждането на правилника за безплатно лекуване на горноджумайските граждани.

Определяне на участъкови комисии, които да обхождат всички бедни

Протокол № 26, 6 март 1934 г.

ДА-Благоевград, Ф. 125К, оп. 1, а. е. 8, л. 44.

Решение IV-о

Кмета докладва молбите вх. № 2527 от Вида Георгиева и вх. № 1880 от Райна Томова и двете от гр. Горна Джумая, с която молят да им се отпуснат по 300 лв. помощи от общината, за да могат да внесат училищните такси – първата за дъщеря ѝ, а втората за самата нея.

Докладвайки тия молби, кмета помоли съвета да се занимае с тях и вземе съответно решение.

Съвет. Сакилариев: При по-раншните признавания за бедни сме правили грешки като сме признавали за такива и лица, които имат доходи и имоти, което доведе до положението управата на гимназията ни да изпъжда деца на много бедни.

За да се ликвидира един път завинаги въпросът за бедните ни общинари, на които се признават права за разни облаги, нека да избере участъкови комисии, които да обхождат всички досега признати за бедни, след което ние да се занимаем с въпроса и да признаем за бедни само ония, които нямат от нийде доходи. По такъв начин ще можем да подпомагаме тия ни бедни по-щедро. Да се искат сведения от Министерството на труда за безработните, които подпомага.

Кмета: Общинарите, които са изпъдени от гимназията заради невнесени такси не са бедни. И ако има такива, то те са от ония, които въпреки, че са бедни, са получили бележка под 4, а се освобождават от такса ония, които имат по-горна бележка.

Съвет. Попов: Може да сме допуснали и грешки при по-раншните признавания за бедни. Нам обаче нищо не пречи да направим една проверка и след това да признаем за бедни само ония, които нямат ни един член от семейството си с доход, не получават помощ от Инспекцията по труда или надница в някое предприятие.

Съветът, след изслушване доклада на кмета и станалите по него разисквания,

Реши:

1. Остава без последствие молбите № 2527 и 1880 м. г. на Рада Георгиева и Райна Томова.

2. Натоварва общинската управа да изготви заявления – образци, които да раздаде на признатите за бедни, които надлежно попълнени да се внесат в общината. Занапред ония, които искат да бъдат признати за бедни ще подават само от тия заявления – образци.

3. Избира комисии: за I участък общинските съветници Георги п. Михайлов и Челеби Ю. Аладжем

За II участък п. кмета Д. А. Попов и общинския съветник Хр. Паунов.

За III участък кмета П. Тасев и общинския съветник Г. Ангелов

За IV участък общинските съветници Ст. Сакилариєв и Мех. Дж. Мехмедов и

За V участък общинските съветници Н. Ст. Попов и Ст. Костов, които комисии натоварва да извършат щателна проверка на самото място на бедните общинари, след което да докладват на общинския съвет за вземане на съответно решение.

Опращане на данъци на изселници в Турция

ДА – Благоевград, Ф. 125К, оп. 1, а. е. 8, л. 48-49

Кмета докладва молбата вх. № 2549 от Зекиє Дєстанова, уч. II № 359, с която съобщава, че е записана да заминє за Турция, а дължи на общината 346 лв. , които не може да заплати и така пречи се на заминаването ѝ.

По тая причина моли дължимите от нея данъци да ѝ се опростят. Докладвайки тая молба кмета помоли съвета да се занимає с нея и вземе съответно решение, като има предвид, че молителката за до 1933/1934 ф. г. Дължи сумата 345 лв. и, че държавата освобождава от данъци и разни такси и берии изселващите се в Турция.

Съветът след изслушване доклада на кмета и станалите по него разисквания, имайки предвид от една страна положението на молителката и от друга добросъседските отношения между Българското Царско правителство и това на Турската Република, единодушно

Реши:

Да се закриє напълно парт. № 244, II участък и опрощава всички данъци, които дължи по тая партида бедната жителка на града Зекиє Дєстанова за до 1933/34 фина. г. вкл.

Обсъждане на признаването за бедни и подхода към отделните случаи

Решение V-о

Кметът Г.Г.: Преди „Възкрєсение Христово” из средата ни избрахме комисии, кото да приготвят списъци на бедните общинари, на които да се раздадат и се раздадоха помощи. Остана обаче неразре-

шен въпроса, кои от тия общинари да получат семейни книжки за безплатна медицинска и акушерска помощ, безплатно лекуване и къпане в общинските минерални бани и за безплатно отпущане на лекарства. Моля, ако съветът приеме от такива книжки да се ползват всички общинари от първа категория в горевизираните списъци.

Освен това, моля да се занимаем и вземем решение и по следните молби:

(докладват се молби за безплатна акушерска помощ, за безплатно лечение, за помощи от общината, за удостоверения за бедност и др.).

Съвет. Попов: Не съм съгласен приемането на списъците да стане без поименното им преглеждане, за да не изпаднем в грешки, както напр. м.г. (миналата година – К.П.) признат бе за беден Стефан Н. Чавеев, който за работенето на лозето си бе наел работници. Това показва, че той не е беден.

Съвет. Аладжем: Чавеев е много беден и негоден физически за работа, поради което и не може да обработва лозето си.

Съвет. Костов: Може ли да признаваме за бедна жена, децата на която носят рокли от 5 000 лв. Такива случаи има в първи ж. участък. Мисля, че такива не можем да признаваме за бедни.

Съвет. Попов: Вярно е, че има някои добре облечени, но може ли едно възрастно момиче да се остави дрипаво.

Съвет. Паунов: Четохме в пресата, че у починал просяк са намерени 20 000 000 лв. Затова не е правилно при признаването за бедни да се ръководим от облеклото на хората, а това правим с оглед на доходите им. Ето защо ние по принцип трябва да решим на здрави хора ще ли даваме помощ, а след това вече ще гледаме кои какви доходи имат.

Съвет. Костов: Каза се за някакъв просяк, оставил 20 000 000 лв. Обаче той не е бил в тежест на община и държава, а е просил и спестил туй богатство.

Съм против правенето на благодеяние на здрави хора, а за подпомагането на ония, които буквално мизерстват, защото първите ще свикнат на хайлазлък и на просия. Ние виждаме бедственото положение на общинарите, но поради лошото ни финансово положение, не можем всички да подпомогнем.

Съветът, след изслушване доклада на кмета и на станалите по него разисквания, спирайки се въз отделните лица в докладваните и имайки предвид положението на същите

Реши:

I. Отменява всички протоколи през м.г., с които е решил издаването на семейни книжки за безплатна медицинска помощ в общинската амбулатория и по къщите, за безплатна акушерска помощ, за безплатно лекуване и къпане в общинските минерални бани и за безплатно

отпускане на лекарства, като за напред от такива книжки да се ползват общинарите:

(Следват списъци по участъци с имената, № на книжката и броя на членовете на семействата)

Обсъждане на Правилника за безплатно лекуване и дали слугите и слугините да се ползват от това право

ДА – Благоевград, Ф. 125К, оп. 1, а. е. 4, л. 192
1929 г.

Кмета: Г. Г.: Общ. Съветници! В общината ни, както и във всички общини на Царството има бедни общинари. Тях общината подпомага периодично с парични помощи, дава им разни Удостоверения по бедност и безплатна медицинска помощ. Даването на тази последната всякъде се урежда със специални правилници, поради сметам и ние да имаме такъв. Постоянното присъствие в съгласие с общинския медицински лекар е изготвило такъв правилник към четенето на който и присъпвам:

Правилник за безплатно лекуване на горноджумайските бедни жители

Чл. 1. С безплатна медицинска помощ в общинската амбулатория и по домовете с безплатна медицинска акушерска помощ, с безплатно отпускане на лекарства могат да се ползват Горноджумайските жители, записани в регистъра, на които имотното състояние не надминава оценката на недвижимите имоти в града или другаде 10 000 лв. за старите оценки и на които общият доход не надминава месечно:

А. За един член 1000 лв., Б. за домакинство от два члена 1 800 лв., В. За домакинство от 3 члена 2 000 лв. и Г. За домакинство от 4 и повече члена 3 500 лв.

Чл. 2. В общинската амбулатория се преглеждат безплатно:

1. Всички горноджумайски граждани и техните семейства, снабдени с книжки за безплатно лекуване от общинското управление;
2. Болните от заразни болести
3. Тежко болните, които имат нужда от бърза медицинска помощ
4. Слугите и слугините

Чл. 3. Градският амбулаторен лекар е длъжен да прегледа в амбулаторията си всички, явили се там за преглед бедно болни. Той е длъжен да преглежда и тежко бедните болни по домовете им, когато

В аптеката на Васил Христов Вълев* (вдясно) заедно с фармацевта Самуил Сабатов от София, Горна Джумая, 1934 г.

бъде повикан и когато естеството на болестта налага подобни болни да бъдат посетени два или повече пъти. Повикването лекаря в дома на тежко болните става чрез амбулаторията, в която се съобщава точния адрес на болните.

Чл. 4. Книжките за безплатно лекуване се издават от Кметството. Главата на домакинството подава до Кмета молба по специален образец взет от Кметството.

Чл. 5. Сведенията, които се поместват в молбата трябва да бъдат верни. За всяко неверно показано сведение, на главата на семейството се съставя акт.

Чл. 6. Всяка семейна книжка за безплатно лекуване съдържа следните данни: пореден № на издаването ѝ; име, презиме, занятие, адрес (улица и №) гдето живее лицето, на името на което е издадена книжката, име, презиме, възраст и семейно състояние на всеки член от домакинството; подпис на Кмета и секретаря, печата на общината, датата издаването ѝ и настоящия правилник със следните указания:

1. В общинската амбулатория се преглеждат съгласно правилни-

* Васил Христов Вълев е роден в с. Габарево, Казанлъшко през 1880. Умира през 1953 г. Самуил Сабатов е завършил във Франция и е на работа в аптеката на Христов през 1934 г. *ДА-Благоевград, ЧП 880.*

ците за безплатен преглед болни зимно време 9 – 12, а лятно време от 8 – 11.1/2 часът пред пладне.

2. Лицата, които имат право на безплатна медицинска помощ, обездателно са длъжни да носят със себе си семейната книжка, в която се вписани, при явяването им за преглед в амбулаторията, при отиването на лекар за специална медицинска помощ, при повикване лекар или акушерка в къщи.

3. Безплатно от общинския лекар се лекуват само лицата, вписани в книжките за безплатно лечение. Даването последните на роднини, познати, съседи и други за използване е строго забранено.

4. Издадените от общината книжки за безплатно лекуване се подновяват всяка година.

Чл. 7. Рецептите, които се пишат на бедно болните, не трябва да съдържат специалитети и други луксозни лекарства, които могат напълно да се заменят с лекарства от прост вид. С изпитано терапевтично действие. Рецептите, издадени от други лекари освен общинския трябва да бъдат заверявани от последния в горната смисъл. Всички рецепти за безплатно отпускане лекарства трябва да бъдат заверени и подпечатани от общината, а аптекарите са длъжни да нанасят в специалната графа на семейната книжка датата, № и стойността на лекарствата.

Чл. 8. Медицински свидетелства на лица, които имат право на безплатно лекуване се издават от общинския лекар безплатно.

Чл. 9. Бедно болни, които според мнението на лекаря, се нуждаят от болнично лекуване, трябва да подават заявление до Общинския съвет за вземане специално решение за издаване нужното удостоверение за целта.

Чл. 10. Бедните граждани се ползват с безплатно къпане в общинските минерални бани веднъж в седмицата за чистота, а за лечебна цел числото на безплатните къпания се определят от лекаря. При всяко къпане ползващия се трябва да носи със себе си семейната си книжка, в която предприемача на баните ще отбележи в специалната графа датата и числото на къпанията.

Докладвайки този правилник Кмета помоли Съвета да се занимае с него и вземе съответно решение, в което да се каже на досега признатите за бедни да се издадат ли семейни книжки или да се искат нови декларации за проверка от съвета.

Съвет. К. Захариев: Минимума от доход в чл. 1 на Правилника е голям, поради което нека го намалим до минимум.

Съвет. Хр. Кьосев: Този минимум да не бъде по-голям от 10 000 лв.

Съветниците П. Тасев и В. Стоев тоже искат намаление на минимума.

Кмета: Целият пасаж в чл. 1 след пасаж записани в регистъра да

се заличи, като махнем запетаята и приемем вписването на пасажа „и признати за бедни от общинския съвет“, с което ще имаме възможност за по-правилно определяне кои общинари са бедни и заслужават помощ.

Това предложение на Кмета се прие единодушно.

Съветник Г. Захариев: Според т. 4 на чл. 2 на Правилника прегледат се безплатно в общинската амбулатория слугите и слугините. Но тъй като те, по силата на Закона за обществените осигуровки, се ползват от безплатен преглед и лекарска помощ предлагам да се лишат от тази привилегия.

Съвет. Кенин: На пръв поглед искането на Г. Захариев изглежда без значение. Но като се вземе предвид, че ако при много струпване на болни се прегледат и слуги и слугини, ще се отнеме възможността за преглед на тежко болни, поради това искане е напълно справедливо.

Съвет. П. Ангелов: Когато е само за преглед, а не и за безплатни лекарства, да си останат слуги и слугини.

Кмета: Ние трябва да целим привикването да се прибегва до медицинска помощ.

Съвет. К. Захариев: Не е без значение редакцията на чл. 2 да остане както е предложена, защото санитарната ни служба има за цел запазването на здравето на общинарите ни, в числото на които влизат слуги и слугини, за които трябва да се грижим. С това не ще ги принудим да не се ползват и медицинската помощ и на други лекари. Поради всичко това съм за редакцията на чл. 2 така, както е предложена.

Съвет. Кенин: В т. 1 на чл. 6 да се определи, че зимното време трае от 1. X. до 31. III, а лятното от 1. IV до 30. IX така, както това става всякъде.

След това дебатите се прекратиха и се пристъпи към гласуване приемането на чл. 2. за оставането на текста на тоя член така, както е предложен от постоянното присъствие гласуваха: кметът К. Г. Тимчев, пом. кметът Ичко Бойчев, общинските съветници В. Стоев Демиревски, Д. Антонов, А. Мицев, М. Донков, К. Захариев и Г. п. Ангелов.

За заличаване на т. 4 в чл. 2 – слуги и слугини – предложено от съвет. Г. Д. Захариев – гласуваха: предложителя и общинските съветници: Хр. Кенин, Хр. Д. Кьосев и Юр. Зелев.

И при двете тия гласувания общинският съветник П. Тасев бе напуснал заседанието.

Предложението на съвет. Кенин за времетраенето на времената зимно и лятно се прие единодушно.

Съвета, след изслушване доклада на Кмета, станалите по него разисквания и имайки предвид резултата от гласуванията,

Реши:

1. Приема Правилника за безплатно лекуване на Горно-Джумайските бедни жители, със следната редакция:

Чл. 1. С безплатна медицинска помощ в общинската амбулатория и по домовете с безплатна медицинска акушерска помощ, с безплатно отпускане на лекарства могат да се ползват Горноджумайските жители, записани в регистъра и признати за бедни от общинския съвет.

Чл. 2. В общинската амбулатория се преглеждат безплатно:

1. Всички горноджумайски граждани и техните семейства, снабдени с книжки за безплатно лекуване от общинското управление;
2. Болните от заразни болести
3. Тежко болните, които имат нужда от бърза медицинска помощ
4. Слугите и слугините

Чл. 3. Градският амбулаторен лекар е длъжен да прегледа в амбулаторията си всички, явили се там за преглед бедно болни. Той е длъжен да преглежда и тежко бедните болни по домовете им, когато бъде повикан и когато естеството на болестта налага подобни болни да бъдат посетени два или повече пъти. Повикването лекаря в дома на тежко болните става чрез амбулаторията, в която се съобщава точния адрес на болните.

Чл. 4. Книжките за безплатно лекуване се издават от Кметството. Главата на домакинството подава до Кмета молба по специален образец взет от Кметството.

Чл. 5. Сведенията, които се поместват в молбата трябва да бъдат верни. За всяко неверно показано сведение, на главата на семейството се съставя акт.

Чл. 6. Всяка семейна книжка за безплатно лекуване съдържа следните данни: пореден № на издаването ѝ; име, презиме, занятие, адрес (улица и №) гдето живее лицето, на името на което е издадена книжката, име, презиме, възраст и семейно състояние на всеки член от домакинството; подпис на кмета, секретар кмета на общината, датата на издаването ѝ и настоящия правилник със следните указания:

5. В общинската амбулатория се преглеждат ежедневно правоимащите за безплатен преглед болни зимно време 1. X. до 31. III, от 9 до 12, а лятното от 1. IV до 30.IX от 8 – 11.1/2 часът.

6. Лицата, които имат право на безплатна медицинска помощ, обещателно са длъжни да носят със себе си семейната книжка, в която се вписани, при явяването им за преглед в амбулаторията, при отиването на лекар за специална медицинска помощ, при повикване лекар или акушерка в къщи.

7. Безплатно от общинския лекар се лекуват само лицата, вписани в книжките за безплатно лечение. Даването последните на роднини,

Пред аптеката на Васил Христов Вълев в Горна Джумая, 1934 г.

познати, съседни и други за използване е строго забранено.

8. Издадените от общината книжки за безплатно лекуване се подновяват всяка година.

Чл. 7. Рецептите, които се пишат на бедно болните, не трябва да съдържат специалитети и други луксозни лекарства, които могат напълно да се заменят с лекарства от прост вид с изпитано терапевтично действие. Рецептите, издадени от други лекари освен общинския трябва да бъдат заверявани от последния в горната смисъл. Всички рецепти за безплатно отпускане лекарства трябва да бъдат заверени и подпечатани от общината, а аптекарите са длъжни да нанасят в специалната графа на семейната книжка датата, № и стойността на лекарствата.

Чл. 8. Медицински свидетелства на лица, които имат право на безплатно лекуване се издават от общинския лекар безплатно.

Чл. 9. Бедно болни, които според мнението на лекаря, се нуждаят от болнично лекуване, трябва да подават заявление до Общинския съвет за вземане специално решение за издаване нужното удостоверение за целта.

Чл. 10. Бедните граждани се ползват с безплатно къпане в общинските минерални бани веднъж в седмицата за чистота, а за лечебна цел числото на безплатните къпания се определят от лекаря. При всяко къпане ползвания се трябва да носи със себе си семейната си книжка, в която предприемача на баните ще отбележи в специалната графа датата и числото на къпанията.

Всички досега признати за бедни да подадат молби, които и да се докладват на съвета за окончателно произнасяне за правото на бедност.

Определяне на помощта за бедни общинари

ДА – Благоевград, Ф.125 К, оп.1, а. е. 5, л. 45
1931 г.

Решение XIII

Кмета Г. Г.: В бюджета на общината ни ежегодно предвиждаме кредит за подпомагането на бедните ни общинари. По-голямата част от този кредит раздаваме за Светлите Христови празници „Рождество“ и „Възкресение“.

Пред нас празниците „Рождество Христово“, за които налага се подпомагането на бедните ни общинари. В списъка на същите обаче в общината фигурират повече от 250 лица, голяма част от които не трябва да подпомогнем, като се ограничим само с подпомагането крайно нуждаещите бедни общинари, първо защото кредита, с който разполагаме е малък, и второ, защото по този начин, подпомагането ще бъде по-чувствително.

Поради това моля да се приеме предоставянето на комисията предвидена в чл. 59 от Правилника за прилагане Закона за градските общини да определи на кои бедни общинари да се даде помощ като същата на неженените бъде парична, а на семейните в натура според членовете на семействата.